

COMISIÓN INFORMATIVA DE CULTURA, EDUCACIÓN, DEPORTES E MOCIDADE

ACTA da mencionada comisión informativa, correspondente ao día **19 de febreiro de 2025**

Ás 18.25 horas do día 19 de febreiro de 2025, réunese a Comisión Informativa de Cultura, Educación, Deportes e Mocidade, en sesión ordinaria, na sala de xuntas da Deputación Provincial, coa asistencia dos seguintes deputados e deputadas:

Presidente: D. Luís Menor Pérez

Deputados/as do Grupo Popular:

D. César Manuel Fernández Gil

D. Manuel Seoane Rodríguez

D.ª Marta Nóvoa Iglesias

D.ª Patricia Torres Madureira

D.ª M.^a del Carmen González Quintela

Deputados/as do Grupo Socialista:

D. Álvaro Vila Araújo

D.ª Susana Rodríguez Estévez

D. Aurentino Alonso Araújo

D. Emilio Luís Díaz Vidal

Deputados/as do BNG:

D.ª María José Mangane Guede

D. Xosé Manuel Puga González

Deputado de Democracia Ourensana:

D. Antonio Fernández Martín

D. Gonzalo Pérez Jácome

Secretario: D. Juan Marquina Fuentes

Interventora: D.ª Begoña Álvarez Matos

Seguidamente, iniciouse o tratamento dos asuntos incluídos na orde do día, do xeito que se reflicte a continuación:

1º.- APROBACIÓN DA ACTA DA SESIÓN ANTERIOR, CORRESPONDENTE Á DO DÍA 21 DE XANEIRO DE 2025.-

A Secretaría Xeral deu traslado do borrador da acta da sesión anterior, correspondente á ordinaria do día 21 de xaneiro de 2025.

Non se producen intervencións e, por unanimidade, a comisión adopta o seguinte acordo:
Aprobar a acta da sesión ordinaria da Comisión Informativa de Cultura, Educación, Deportes e Mocidade do día 21 de xaneiro de 2025, conforme co borrador elaborado pola Secretaría Xeral.

2º.- MOCIÓN DO BNG PARA REFORZO DA PROMOCIÓN DO GALEGO DESDE A DEPUTACIÓN DE OURENSE.

D. Xosé Manuel Puga González, do BNG, expón o contido da seguinte moción:

O Consello da Cultura Galega (CCG), institución pública de Galiza creado en 1983 co obxectivo de promover e difundir a cultura galega en todas as súas manifestacións e que funciona como un órgano asesor da Xunta de Galiza fixo público recentemente o informe "Competencias e usos das linguas cooficiais en España. O galego en perspectiva comparada", que analiza a situación do galego en relación con outras linguas cooficiais do Estado.

Dito informe ofrece unha análise detallada sobre a situación do galego en comparación con outros territorios nos que tamén hai máis dunha lingua oficial. O informe destaca unha preocupante tendencia á baixa do uso e comprensión do galego entre as xeracións máis novas. Unha diminución interxeracional na capacidade de entender, falar, ler e escribir en galego que é única entre as comunidades con linguas cooficiais no Estado español. En Cataluña ou o País Vasco, obsérvase unha mellora nas competencias lingüísticas entre a mocidade, resultado de políticas educativas máis efectivas. En Galiza, pola contra, a porcentaxe de persoas con estudos superiores que falan galego é lixeiramente inferior á das que teñen un nivel educativo máis baixo, o que suxire unha menor eficacia das políticas educativas na promoción do uso do galego. Ademais, o uso do galego diminúe progresivamente entre as persoas que foron criadas nesta lingua conforme se afastan do núcleo familiar, con caídas significativas nos ámbitos laboral e educativo.

Que o galego se atopa en situación crítica, especialmente entre a mocidade, tamén o sinala o IGE ao facer público os datos de 2023. Indica o IGE que o 32,4% dos menores, de 5 a 14 anos, non sabían falar galego, o que supón un incremento de 16 puntos en 15 anos. O uso exclusivo do castelán aumentou en Galiza: 53,6% dos nenos e nenas e o 43% dos mozos e mozas entre 15 e 29 anos declaran expresarse sempre en castelán, mentres que só 7% e

11,9% respectivamente falan sempre en galego. Este escenario confirma unha substitución progresiva do galego polo castelán entre as novas xeracións.

A normalización lingüística é un proceso social que procura, ao abeiro da lexislación vixente, a xustiza no ámbito sociolingüístico, para que os galegos e as galegas poidamos manter a visión do mundo desde a óptica que só nos pode dar a lingua propia do noso país. É responsabilidade de todos e de todas contribuírmos a manter a diversidade e a riqueza lingüística e cultural do mundo dándolle continua vida ao galego, para que poidamos ollar, imaxinar, vivir e describir as cousas, os feitos ou as ideas con óptica propia e desde a lingua xenuína que aquí se foi creando, e para que poidamos facelo con normalidade.

O proceso de normalización lingüística, para que sexa efectivo, debe ser asumido pola cidadanía, mais as administracións públicas teñen a obriga legal e a responsabilidade social de apoiar e promover ese proceso, para o que deben implementar políticas lingüísticas activas.

Para isto, as administracións locais xogan un papel fundamental, principalmente por seren as administracións máis próximas á cidadanía, coas que a xente ten unha maior relación e contacto frecuente, e as que desenvolven accións e xestionan os servizos máis próximos á veciñanza.

E, deste xeito, as deputacións, que deben ter como finalidade principal a de colaborar e cooperar na xestión da actividade municipal, deben asumir tamén as súas responsabilidades e obrigas no ámbito da normalización lingüística, impulsando, colaborando e cooperando cos concellos para que estes poidan contar con servizos e desenvolver accións e medidas de cara ao fomento do uso e prestixio da lingua galega en todos os ámbitos sociais.

Para desenvolver e implementar as súas políticas en calquera ámbito, os concellos dótanse de instrumentos técnicos. Así, para desenvolveren a política urbanística teñen departamentos de urbanismo, para desenvolveren as políticas culturais teñen departamentos de cultura, para desenvolveren as políticas sociais crean departamentos de servizos sociais... E no ámbito da política lingüística eses departamentos técnicos son os servizos de normalización lingüística (SNL).

Os servizos de normalización lingüística comezaron a crearse en Galicia a raíz da Lei de normalización lingüística (1983), da Asemblea de Alcaldes de Compostela (1984), da Lei de uso do galego como lingua oficial polas entidades locais (1988) e da primeira convocatoria de subvención para corporacións locais para a creación de servizos de normalización lingüística municipais (1991).

O obxectivo principal dos SNL debe ser o de procurar o incremento do uso e prestixio da lingua galega en todos os ámbitos sociais, para o que deben ter, resumidas, as seguintes funcións. funcións xerais internas: asesorar a Administración en todo o relacionado coa política de fomento do uso e prestixio do galego, velar polo cumprimento da lexislación en materia lingüística, asesorar para que se teñan en conta e propor criterios lingüísticos normalizadores transversais en accións de todas as áreas municipais, etc.; dinamización lingüística: planificar, xestionar e avaliar programas, accións, campañas, liñas de información e axuda, etc., para o fomento da lingua no conxunto da cidadanía e nos diversos ámbitos e sectores: deporte, asociacionismo, hostalaría, comercio, festas, lecer, empresa, etc.; formación (socio) lingüística: planificar, xestionar e difundir programas de formación lingüística e sociolingüística, difundir materiais, recursos, lexislación lingüística, etc; e asesoramento lingüístico: mellorar a calidade lingüística e comunicativa das entidades, resolver dúbidas lingüísticas, ofrecer apoio para o uso do galego, etc.

As deputacións como administracións públicas que son, deben usar a lingua galega nas súas accións, intervencións e comunicacións, para cumprir coa obriga legal e responsabilidade social.

Mais o seu papel con respecto á normalización lingüística debe ir, loxicamente, moito máis aló do uso do galego, e debe basearse, principalmente, e atendendo ás súas funcións, en impulsar, colaborar e cooperar cos concellos da provincia para que estes poidan contar con servizos e desenvolver accións e medidas de cara ao fomento do uso e prestixio da lingua galega en todos os ámbitos sociais dos municipios.

Actualmente a Deputación de Ourense conta cun orzamento para a promoción do galego de 105.516,42 € correspondente a dúas prazas de tradutores de lingua Galega, unha delas vacante; 5.000 € para arrendamentos e cánones e 1.000 € para utensilios do gabinete. En total 111.516,42 €, un persoal e uns fondos evidentemente insuficientes para afrontar unhas tarefas tan amplas e diversas como as anteriormente mencionadas.

Por iso desde o grupo provincial do BNG propomos os seguintes acordos:

ACORDOS

1. Instar á Deputación de Ourense a que se cree un programa de cooperación con concellos para o fomento do galego desde os concellos, para que estes poidan contar con servizos de normalización lingüística co obxectivo de incrementar o uso e prestixio da lingua galega en todos os ámbitos sociais dos municipios e comarcas. Para que sexa efectiva, propoñemos que esa liña de cooperación cumpra os seguintes requisitos básicos:

a. Que sexa un programa plurianual que, polo tanto, garanta un mínimo de estabilidade e continuidade no traballo a prol da lingua. Propomos que sexa trianual.

b. Que se dirixa a concellos medianos, de entre 5.000 e 20.000 habitantes para procurar que poidan contar con SNL propio, mais tamén a concellos pequenos, de maneira que se fomente que estes compartan SNL con municipios limítrofes que sumando aos seus habitantes cheguen, como mínimo, a esa poboación duns 5.000 habitantes.

c. Que se asigne unha contía económica suficiente para impulsar realmente a creación e mantemento dos SNL. Propomos que se lle dedique unha contía que rode os 20.000 euros anuais para cada SNL.

d. Que o programa estableza o obxectivo básico dos SNL (o incremento do uso e prestixio do galego en todos os ámbitos sociais), as súas funcións (xerais internas, de dinamización lingüística, de formación e de asesoramento) e os criterios mínimos consensuados en canto a categorías profesionais, perfís, etc.

e. Que o programa inclúa medidas e mecanismos que faciliten a coordinación e accións conxunta entre os diferentes SNL.

2. Instar á Deputación de Ourense a que o Servizo de Normalización Lingüística ademais da acción normalizadora no seo da propia entidade, sexa o organismo técnico encargado de planificar accións de fomento do uso e prestixio do galego para seren implementadas en colaboración cos SNL dos concellos e outras entidades, para que así cheguen ao maior número de ámbitos, sectores e cidadáns e cidadás posible, e de xeito planificado e coordinado.

3. Instar á Deputación de Ourense a crear un plan de actuación e/ou regulamento transversal para o fomento da lingua a través do que se establezan criterios lingüísticos e medidas transversais en todas as súas accións e áreas de actuación, de xeito que con todas elas se procure o incremento social do uso e prestixio do galego. Esas medidas e criterios lingüísticos básicos proponse que se teña en conta tanto en accións propias que a deputación desenvolva en todas as súas áreas como naquelas bases ou criterios que se apliquen á hora de conceder subvencións, de asinar convenios, de concesionar servizos, etc.

D. Álvaro Vila Araújo, do Grupo Socialista, e D. César Manuel Fernández Gil, do Grupo Popular, manifestan a reserva de voto dos seus respectivos grupos políticos.

Non se producen máis intervencións e co voto favorable do BNG (2) e a abstención do Grupo Popular (6), do Grupo Socialista (4) e de DO (2), a comisión ditamina favorablemente a adopción, por parte do Pleno, do seguinte acordo:

1. Instar á Deputación de Ourense a que se cree un programa de cooperación con concellos para o fomento do galego desde os concellos, para que estes poidan contar con servizos de normalización lingüística co obxectivo de incrementar o uso e prestixio da lingua galega en todos os ámbitos sociais dos municipios e comarcas. Para que sexa efectiva, propoñemos que esa liña de cooperación cumpra os seguintes requisitos básicos:

a. Que sexa un programa plurianual que, polo tanto, garanta un mínimo de estabilidade e continuidade no traballo a prol da lingua. Propomos que sexa trianual.

b. Que se dirixa a concellos medianos, de entre 5.000 e 20.000 habitantes para procurar que poidan contar con SNL propio, mais tamén a concellos pequenos, de maneira que se fomente que estes compartan SNL con municipios limítrofes que sumando aos seus habitantes cheguen, como mínimo, a esa poboación duns 5.000 habitantes.

c. Que se asigne unha contía económica suficiente para impulsar realmente a creación e mantemento dos SNL. Propomos que se lle dedique unha contía que rode os 20.000 euros anuais para cada SNL.

d. Que o programa estableza o obxectivo básico dos SNL (o incremento do uso e prestixio do galego en todos os ámbitos sociais), as súas funcións (xerais internas, de dinamización lingüística, de formación e de asesoramento) e os criterios mínimos consensuados en canto a categorías profesionais, perfís, etc.

e. Que o programa inclúa medidas e mecanismos que faciliten a coordinación e accións conxunta entre os diferentes SNL.

2. Instar á Deputación de Ourense a que o Servizo de Normalización Lingüística ademais da acción normalizadora no seo da propia entidade, sexa o organismo técnico encargado de planificar accións de fomento do uso e prestixio do galego para seren implementadas en colaboración cos SNL dos concellos e outras entidades, para que así cheguen ao maior número de ámbitos, sectores e cidadáns e cidadás posible, e de xeito planificado e coordinado.

3. Instar á Deputación de Ourense a crear un plan de actuación e/ou regulamento transversal para o fomento da lingua a través do que se establezan criterios lingüísticos e medidas transversais en todas as súas accións e áreas de actuación, de xeito que con todas elas se procure o incremento social do uso e prestixio do galego. Esas medidas e criterios lingüísticos básicos proponse que se teña en conta tanto en accións propias que a deputación desenvolva en todas as súas áreas como naquelas bases ou criterios que se apliquen á hora de conceder subvencións, de asinar convenios, de concesionar servizos, etc.

3º.- MOCIÓN DE URXENCIA.- Non se presentan.

4º.- ROGOS E PREGUNTAS.-

Nesta quenda prodúcese as seguintes intervencións:

D. Xosé Manuel Puga González, do BNG, pregunta e solicita información sobre un contrato publicado pola Deputación consistente nun servizo de axencia de viaxes a Ecuador. A **Presidencia**, sen prexuízo de facilitar máis información, sinala que se trata dunha viaxe da Escola de Danza para participar nun festival ao que foron invitados.

E, ás 18.35 horas, dáse por finalizada a reunión, redactándose a presente acta que se asinará electronicamente. Dou fe.